

שם הקורס: רפורמות ושינוי בחינוך

מרצה: ד"ר אסף משולם

מספר קורס: 129-2-463 קורס שנתי, תשע"ו

יום ד' 12-14; בניין 72 חדר 122

שעת קבלה: יום שני 13:00-14:00, בתיאום מראש; חדר 136 בנין 72.

מייל: assafmsh@post.bgu.ac.il

תיאור הקורס ויעדי הוראה

רפורמות ושינויים במערכות החינוך התרחשו ומתרחשות בארץ ובעולם עשרות רבות של שנים. ועדיין, התחושה הרווחת היא שבת-הספר לא השתנו הרבה במאה האחרונה. למרות מהפכות הידע והטכנולוגיה שהתרחשו בעשורים האחרונים, קיימת ביקורת על כך שמבנה בתי-הספר, אופני ההוראה נושאי הלימוד ודרכי הערכתם נותרו כשהיו. האמנם בתי"ס עמידים בפני שינויים מהותיים?

במהלך השנה נסקור את הספרות המחקרית הנוגעת לרפורמות ושינויים מרכזיים שנעשו במערכות החינוך בארץ ובעולם, ונבחן את הרפורמות הנעשות כיום בארץ. מטרת הקורס היא להכיר ולבחון בצורה ביקורתית את הרפורמות החינוכיות שנעשו בארץ ובמדינות אחרות, תוך הבנת קשרי הגומלין המורכבים בין השותפים הרבים לעיצוב רפורמות והנעת שינוי במערכת החינוך. נעמוד על היבטים פוליטיים, כלכליים, חברתיים ואידאולוגיים והשפעתם על דרישות לרפורמות חינוכיות, הניסיונות להוצאתן לפועל, ומידת הצלחתן.

חלק מהשאלות והנושאים בהם נעסוק יהיו:

1. רפורמות לשם מה?
2. רפורמות ואי-שוויון חברתי.
3. מי משפיע, מי שותף, ולמי זה טוב?
4. היבטים גלובליים והשפעתם על רפורמות.
  - כלכלה גלובלית.
  - "השאלה" של תאוריות.
5. הצלחה או כישלון? על מדידת רפורמות ותהליכי שינוי.

אופני למידה ודרכי ההוראה

במהלך סמסטר א' נתרכז בדיון בטקסטים תיאורטיים קלאסיים העוסקים ברפורמות מערכות חינוך בארץ ובעולם. הדיונים בטקסטים ייעשו במספר אופנים אשר יעודדו את ההשתתפות הפעילה של הסטודנטיות/ים. לצד הצגות פרונטליות (הצגת רפרט) נקיים דיונים במליאה, וכן נעבוד לעיתים בקבוצות קטנות. סמסטר ב' יוקדש לרפורמות עבר ורפורמות עכשוויות שמתרחשות בארץ. הכיתה תחולק לקבוצות עבודה שכל אחת מהן תחקור רפורמה אשר מעניינת את חברות/חברי הקבוצה, ותשתף את הכיתה במחקרה.

דרישות הקורס

קיימת חובת נוכחות. חלק ניכר מחומר הקורס יעלה מדיון בכיתה, לכן ישנה חשיבות לנוכחות בשיעורים. היעדרות של למעלה משלושה שיעורים בסמסטר תמנע את השלמת הקורס. השתתפות פעילה – שותפות בדיונים הכיתתיים תורמים להעשרת הידע של כולנו. לצד הצפייה לקחת חלק פעיל בשיעורים, ישנן במהלך השנה שתי מטלות הצגה, אשר יפורטו בהמשך. מוכנות – חשוב להגיע לשיעור לאחר הכרות עם החומר העיוני הניתן לקריאה. לשם כך, על כל חומר קריאה יש להגיש עמוד אחד של רפלקציה. עמידה במטלות הקורס:

1. הצגת רפרט: במהלך סמסטר א' יוצגו מאמרים מחומר הקריאה לדיון ע"י קבוצה של סטודנטיות/ים. בשיעור הראשון נתחלק לקבוצות ונקבע את מועדי ההצגה כך שכל סטודנטית/סטודנט ישתתפו בהצגת מאמר. ההצגה תארך כ- 15 דקות ותכלול תמצית של הרעיונות המרכזיים בטקסט, נקודות מחלוקת או ביקורת על הכתוב, וכן שאלות לדיון אותו תוביל הקבוצה המציגה.
2. הצגת ממצאים ראשוניים של עבודת המחקר: במהלך סמסטר ב' כל קבוצה תציג את הרפורמה אותה בחרה לחקור בפני הכתה.
3. עבודה מסכמת: הגשת עבודה הבוחנת רפורמה מסוימת שנעשתה בארץ. העבודה תעשה בקבוצה ותכלול גם רפלקציה אישית של כל אחת/אחד מהמשתתפים. (הוראות מפורטות לגבי העבודה יינתנו בשיעור ויופיעו במודל)

הערכת הסטודנטים

נוכחות והשתתפות בשיעורים – 10%
 הגשת רפלקציות – 10%
 הצגת מאמר (רפרט) – 15% (סמסטר א')
 הצגת העבודה הסופית (סמסטר ב') – 15%
 עבודה סופית – 50%

אתר הקורס: לקורס אתר במערכת moodle של האוניברסיטה בכתובת: <http://moodle2.bgu.ac.il/>. האתר כולל לוח מודעות של הקורס, מאמרים לקריאה, הנחיות להגשת עבודות, סילבוס וקישורים לאתרים רלוונטיים.

ביבליוגרפיה חלקית (חומר קריאה אינו סופי, יתכן כי חומר נוסף יינתן במהלך השנה):

עברית

- חזן, ד. (2006). **בין חזון להיגיון: על אסטרטגיות שינוי וחדשנות בחינוך**. תל-אביב, רמות.
- סבירסקי, ש., דגן-בוזגלו, נ. (2009). **בידול, אי שוויון ושליטה מתרופפת**. מרכז אדווה.
- ענבר, ד. (2006). **לקראת מהפכה חינוכית**. ירושלים, ון ליר והקיבוץ המאוחד.
- פולן, מ., הארגריבס ר. (1999). **על מה כדאי להילחם בבית ספר?** ירושלים, ברנקו וייס.
- פישר, ג., מיכאלי, נ. (2011). **שינוי ושיפור במערכות חינוך**. ירושלים, ברנקו וייס.

- Apple, W.M. (2008). "Can Schooling Contribute to a More Just Society?" *Education, Citizenship and Social Justice*, 3(3): 239-261.
- Cuban, L. (2003). *Why Is It So Hard to Get Good Schools?* New York: Teachers College, Columbia University.
- Darling-Hammond, Linda. (1997) *The Right to Learn: A Blueprint for Creating Schools that Work*. Jossey-Bass.
- Gandin, A. L., & Apple, W. M. (2002). Challenging neo-liberalism, building democracy: creating the Citizen School in Porto Alegre, Brazil. *Journal of Educational Policy*, 17(2). 259-279.
- Katz, M.B. (1971). *Class, Bureaucracy, and Schools: The Illusion of Educational Change in America*. New York: Praeger Publishers.
- Kliebard, Herbert. (1987). *The Struggle for the American Curriculum*. New York: Routledge & Kegan Paul.
- Kohn, A. (1999). *The Schools Our Children Deserve: Moving Beyond Traditional Classrooms and 'Tougher Standards'*. Boston: Houghton Mifflin Co.
- Sarason, S.B. (1971). *The Culture of the School and the Problem of Change*. Allyn & Bacon, 195-214.
- Sarason, S.B. (1996). *Revisiting 'The Culture of the School and the Problem of Change'*. New York: Teachers College Press.
- Sarason, S.B. (1990). *The Predictable Failure of Educational Reform: Can We Change Course Before It's Too Late?* San Francisco: Josey-Bass, Inc.
- Sizer, T.R. (1984). *Horace's Compromise: The Dilemma of the American High School*. Boston: Houghton Mifflin Company.
- Ravitch, D. (2010). *The Death and Life of American School System: How Testing and Choice are Undermining Education*. New York: Basic Books.
- Tyack, David, & Cuban, Larry. (1995). *Tinkering Toward Utopia: A Century of Public School Reform*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Takayama, K. (2012). "[How Finnish, no East Asian Education Became a Global Reference](#)". *Asia Pacific Memo #132*. Institute of Asian Research, University of British Columbia.
- Takayama, K., & Apple, M. W. (2008). "[The Cultural Politics of Borrowing: Japan, Britain, and the Narrative of Educational Crisis](#)". *British Journal of Sociology of Education*, 29 (3): 289-301.
-